

Prof. Dr. Mekin Tanker

Eczacılığa adanmış bir yaşam öyküsü

"Eczacılık tarihinde, bir çok ilke imza atılan, çok önemli kilometre taşlarının katedildiği, çoğunlukla zaferle sonuçlanan onurlu mücadelelerle dolu uzun bir maratону sizlere elverdiğince aktarmaya çalıştık."

Bu sayımızda içimizden biri köşesinin konuğu, mesleğimizin duayenlerinden sayın **Prof. Dr. Mekin Tanker**, ilerleyen satırlarda onun kişisel serüvenini okurken aynı zamanda Türk eczacılık tarihinin son 50 yılına da tanıklık etme fırsatını yakalayacaksınız. Üstelik akademiden sanayiye, mesleki örgütlenmeye dek uzanan geniş bir platformda.

İzmir de dünyaya gelen sayın Tanker Gazi ilk ve ortaokulunda başlayan Atatürk Lisesi'nde devam eden orta öğretimini, ailenin İstanbul'a taşınması dolayısıyla Vefa Lisesi'nde tamamlıyor. İstanbul Teknik Üniversitesi ile Eczacılık Yüksek Okulu arasında, kayıtların son gününe dek süren kararsızlığı, yolda yürürken tesadüfen ayağına takılan eczacılık rozeti ile son buluyor. Ve böylece uzun yıllar süren eczacılık serüveni başlıyor.

1953 yılında o zamanki adıyla İstanbul Tıp Fakültesi Eczacılık Yüksekokulundan mezun oluyor. Askerlik öncesi Eskişehir'de ki bir eczanenin mesul müdürlüğünü yapıyor, 5 ay kadar işletmeye devam ediyor. 1953 Kasım'ında İstanbul Eczacılık Yüksekokulu Farmakognozi kürsü başkanı Prof. Dr. Sarım Çelebioğlu'ndan aldığı davetle bu kürsüde asistan olarak göreve başlıyor. Asistanlığı süresince aynı zamanda bir arkadaşının eczanesinde hem laboratuvar hem banko bölümlerinde çalışıyor.

1956 yılında doktorasını tamamladıktan sonra İzmir Mevki Hastanesinde yedeksubay olarak görev yapıyor.

O dönemlerde, tam da bu sıralar gündemimizi oluşturan eczane açılışına sınırlandırma getiren yasa tasarısı, eczane tahdidi adıyla uygulanmaktaydı. Bu yasaya göre her 10.000 kişiye bir eczane düşmekteydi, ve İstanbul kapasitesi doluydu.

Ama Anadolu da boşluk vardı, bu nedenle belediyeler teşvik için bedava dükkan, uygun kredi imkanları sağlıyorlardı. O dönemlerde hocamızın da içinde bulunduğu genişçe bir grup tarafından anti-demokratik bulunan bu

yasa yapılan çalışmalarla 1956 yılında kaldırılmıştır.

1957 yılında askerliğini tamamlayan hocamız tekrar fakülteye dönüyor. Bu dönem ilaç sanayi önemli bir gelişme dönemidir. O sıralar ülkemizde mevcut mustahzar yapan ilaç fabrikaları iyi olmayan koşullarda, pek de uygun olmayan mekanlarda üretim yapmaktadır. Yabancı sermaye kanunuyla beraber teşviklerin başlamasıyla yabancı ilaç fabrikaları birbiri ardına ülkemize gelmeye başlar. Mekin hoca, bu sıralarda Topkapı'da faaliyete başlayan BİFA (Birleşik Alman İlaç Fabrikaları) analiz kontrol labratuvarını kurmak üzere haftada üç gün on saat çalışmaya başlar. Bu görev Mekin hocamızın ufuklarını daha da genişletir ve ülkemizde de üretimin geliştirilmesi üzerine çalışmalar başlar. Bu amaçla Avrupa'da Schering, Bayer, Merck ve Knoll fabrikalarını ziyaret ederek üretim depolama ve araştırma ünitelerini inceler.

1962 yılında eczacı Nazım Öner beyin sahibi olduğu İLSAN ilaç fabrikasına geçer. Burada bir etken madde sentezi pilot tesisi

Prof. Dr. Mekin Tanker
ve Sevgili Eşi
Prof. Dr. Nevin Tanker

kurar. Yomesan ham maddesi, demir dekstran kompleksi gibi o zamanlar patentli olan etken maddeleri üretir. Dank isimli ilacı tam bir yerli ürün olarak imal eder.

1968 yılında Mekin hocanın hayatında yeni bir sayfa açılır. Profesör olarak Ankara üniversitesi eczacılık fakültesinde göreve başlar. Aynı zamanda üç devre dekanlık görevinde yürütür. Türkiye’de ilk kez eczacılık tarihi kürsüsünün kurulmasında yer alır. Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi’nde kredili sistemin kurulması, eczacılıkta uzmanlık alanlarında yüksek lisans eğitimi yapılması için yönetmelikler hazırlar. Bir başka ilke daha imza atar, farklı branşlardan doktora öğrencileri yetiştirerek, yine onun döneminde gerçekleşen fakültede modern cam atölyesi, fotoğraf laboratuvarı teyp donanımlı yabancı dil laboratuvarı, distile su üretim ünitesi gibi merkezi tesislerin kurulması, fakülte mecmuasının yayına başlaması ne kadar geniş bir vizyona ve öngörüye sahip olduğunu vurgular.

1971 yılında SSYB tarafından kurulan ilaç fiyatları komisyonunda başkan olarak görev alır.

1983’de TEB başkanı seçilir. 1991’e kadar süren bu yeni görevinde eczacılık camiası için çok büyük adımlar atılmasını sağlar. Eczacılara sürsaj hakkı, eşdeğer ilaç uygulaması, yüksek iskontoları önleyen maliye bakanlığı ile tektip sözleşme bu dönemde gerçekleşir. Türk Eczacıları Vakfı, Türk Eczacıları Yardımlaşma Sandığı, EGAŞ’ın kurumlaşması yine Mekin Hocanın başkanlığı

esnasında gerçekleşir.

Eksikliği hala duyulan eczanede ilaç üretimi ve eczacılık eğitiminin beş yıla çıkarılması projesi maalesef o günden günümüze değin gerçekleştirilememiştir. Oysa ki eczacıların üretime geçmesi, piyasada bir çok ilacın fahiş fiyatla satılması gibi birtakım haksızlıkları önleyecekti. İlaç sanayi ile TEB arasında süren bu mücadele dönemi bir basın toplantısında iplerin tamamen kopmasıyla sonuçlandı.

Mekin hocanın TEB başkanlığı sırasında önemli bir diğer gelişme de, yurdun her tarafından 2000’in üzerinde delegenin (hekim, dişhekim, eczacı) katıldığı sağlık sorunlarının tartışıldığı bir sağlık şurasının toplanmasıydı. Bir kurultay tebliği çıkarıldı, çözümler önerildi. En önemli sonucu bir arada çalışan sağlık meslek birliklerinin kurulmasıydı. Sadece Ankara’da değil, Anadolu’nun bir çok ilinde de Odalar kuruldu ve bir çalışma protokolü hazırlandı.

O dönemlerde büyük bir kampanya başlamıştı.

OTC; reçetesiz ilaç satış kampanyası. Bu kampanyayı desteklemek üzere yabancı ilaç firmaları ilaçta reklamı ve patent kanununu gündeme getirdi. Ama eczacıyı ve hekimi tedavide dışlayan bu kampanyaya TEB karşı durdu ve galip çıktı.

Bu kampanya ile ilgili gelişmelerin hızlandığı bir dönemde hocamızın yaşadığı ilginç bir olayı onun kelimelerinden aktarıyoruz.

“İsviçre’den bir firma İstanbul Sheraton da bir organizasyon düzenliyor. İlaç sanayinin önde gelen isimlerini, sağlık bakanını,

müşteşarı, ilaç genel müdürünü, çoğunlukla tıp fakültelerinden olmak üzere öğrenim görevlilerini davet ediyor. Beni de TEB başkanlığı ünvanımı atlamış olacaklar ki, öğretim üyesi Prof. Dr. Mekin Tanker olarak davet ediyorlar. Davetiyede şunlar yazılıydı; Türkiye atmış milyonluk nüfusu ile iyi bir ilaç tüketicisi ülkedir. Ancak bunu önleyen hususlar; ilacın yalnızca eczanelerde satılması, reklam ve patent yasasının olmayışı gibi aksaklıkların (!) düzeltilmesi için organizasyonumuza davetlisiniz, katılmak isterseniz katılım ücretini (2.500.000) yatırıp kaydınızı yaptırabilirsiniz. Hemen arkadaşlarla biraraya gelip gerekli hazırlıkları yaptıktan sonra müracatımızı yaptık. Ancak gelen cevap ilginçti; kontenjanımız dolmuştur, teşekkür ederiz. Biz bu cevabı dikkate almayıp toplantı günü arkadaşlarla beraber davetiyeyi alıp Sheraton'a gittik. Önceden bir basın toplantısı düzenleyeceğimizi basına haber verip, altkattaki bir salonu kiraladık. Kayıt masasında bana yine kibar bir dille olumsuz cevap verildi. Bunun üzerine bu toplantının sürdüğü saatlerde biz altkattaki salonda basın toplantısı düzenledik. **Gazetecilere patent - reklam - serbest fiyat üçlü paketinin amacının sağlığa hizmet değil daha fazla ilaç satıp pazar payını arttırmak olduğunu anlattık.** Çok ilginçtir ertesi gün hiçbir gazetede bu haber yayınlanmadı, sanırım gerekli uyarılar yapılmıştı (!) Ama sesimiz bir şekilde birilerine ulaşmış olmalıydı ki yukardaki toplantıya bakan ve müşteşarı katılmadı ve organizasyon sonucuna ulaşamadı."

O günlerde yaşanan bir başka çarpıcı gelişme daha var. Helsinki'de yapılan bir FIB

genel kurulunda KKTEB (Kuzey Kıbrıs Türk Eczacılar Birliği) yapılan oylama sonucu, Yunanlı delegenin tüm önleme çabalarına rağmen büyük bir çoğunlukla FIB bünyesine kabul edilmiştir. **Böylece uluslararası arenada ilk kez KKTC tanınmış oluyordu.**

Bir başka ilk yine hocamızın TEB başkanlığı sırasında gerçekleşti. 1990 yılında düzenlenen FIB'in 50. yıl toplantısına İstanbul evsahipliği yaptı. Organizasyonu düzenleyen komite başkanı hocamızın eşi sayın Prof. D. Nevin Tanker'di. FIB tarihinde ilk kez bir Müslüman ülkede genel kurul gerçekleştiriyordu.

Mekin hoca 1983 yılında başlayan TEB başkanlığı görevini, 1991 yılının sonuna dek sürdürdü. Bu tarihten sonra fakültedeki çalışmalarına ağırlık verdi. Fitoterapi Yüksek Lisans programının yerleştirilmesi için çalışmalar yaptı.

Öğretim üyeliğinden emekli olduktan sonra, İzmir'e yerleşen Mekin hoca şimdilerde İzmir eczacı Odasının fitoterapi ve nutrasotikler bilimsel danışmanlığını yapmaktadır.

Eczacılık tarihinde, bir çok ilke imza atılan, çok önemli kilometre taşlarının katedildiği, çoğunlukla zaferle sonuçlanan onurlu mücadelelerle dolu uzun bir maratona sizlere elverdiğince aktarmaya çalıştık. İki gün boyunca saatler süren sohbetinden biz büyük keyif aldık, onur duyduk bir çok konuda aydınlandık. Kendisine bu sıcak sohbeti ve mesleğimize kazandırdıkları için çok teşekkür ediyor, ailesiyle birlikte sağlık ve mutluluk dolu daha nice yıllar diliyoruz.

Hazırlayan:

Ecz. Dilek Ünlü - Ecz. Bilge Kaçar